

Bilim yuvası üniversiteleri temsil eden rektörler ve bilim adamları bilimsel özgürlükten yana tavır koyarak ifade özgürlüğünün önündeki engellerin kaldırılması için mücadele etmelidirler. Malatya'ya ışık, bizim dergilerimize de kol kanat olan Gastroenterolog Prof. Dr. Fatih HİLMIÖĞLU'nun özgürlüğüne kavuşmasını istiyoruz. Bilim adamının köle olmasının istemek, bilime hakaret olarak algılanmalıdır. (A. ÖZDEN)

Perdenin Arkasındaki Kahramanlar

Prof. Dr. Ali ÖZDEN

1980 'li yılların sonlarına doğru üniversitelerde bir grup insan bilimle dini barış tirmaya soyundular. Neden bu işe sorduklarını hala anlamış değilim. Bizim fakültemizde de bu işe soyunan hoca ve asistanlardan oluşan bir grup vardı. Amaçları somut olanla soyut olanı aynı torbaya koymak olan bu grubun neyi ispatlamaya çalışacaklarını da hala anlamış değilim.

Bu torba meselesi tarihi bir meseledir. Torbaya girenlerden biri mutlaka felaketi yaşayacaktır. Bu nedenle benim fikrim başkası ile torbaya girmemektir. Benim önerim her şeyin kendi yolunda ilerlemesidir. Akıl önderliğinde yol alanlar bir-birlerini aynı noktada bulacaklar ve gerçeği algılayacaklardır. DİN ve bilim kendi yolunda ilerlerse her ikisi de insanlığa umut ve mutluluk vereceklerdir.

Anlamak istemiyorlar. Bilim akılçiların gayreti ile dinî kurumlardan kaçırılmış ve özgürlük ülkesine yerleştirilmiştir. Bu saatten sonra bilim artık geriye dönemez.

Bu bilim ile DİN'i barıştıracak grubun çıkardığı bir dergiye bir derleme makale gönderdim. Neredeyse bir yıl geçmesine rağmen basılmadığını görünce sinirlendim. Benim reaksiyonumu gören asistanlarından biri bana "hocam, söyleriz hemen basarlar" dedi. Ülkemizdeki bilimsel yayincılığın içine düşüğü bu durumu görünce biz de, anlayışımız ve dünya görüşümüz doğrultusunda "Bilim"i yalnız bırakmamak için, bilimsel yayincılıkta biz de varız dedik. Düşüncelerimizi paylaş-

tiğimiz bazı insanlar da kendi düşünceleri doğrultusunda, elerin altında bir dergi olsun diye, onlar da hızla faaliyete başladılar. Böylece tıp dergi yayıncılığı konusunda hareketli bir dönem başlamış oldu. Çünkü insanlar zincirleri kırıp biz de varız demek istiyorlardı. O dönemde asistanların da yayıncılık konusunda önemli katkıları olduğu unutulmamalıdır. O dönemde siyasetçiler ve dini grupların tıp yayincılığına neden aşırı ilgi duyduğunu şimdi daha iyi anlıyorum. Onların yaşamına soktuğu dergiler, dünya görüşleri ve inanç sistemleri örtüsen insanlara hizmet etmiştir. Bu dergiler bilim ve akıl önderliğinde yol almazlıklar için zamanla çogu kayboldu. Hala hayatı olanlar da bilimsel çizgide değil, kendi felsefi çizgileri doğrultusunda bilimi kullanarak yaşamalarını sürdürmeye çalışmaktadır.

Cumhuriyetin kuruluş ve kurtuluş felsefesi etrafında toplanan bizlerin çıkardığı tıp dergileri, ülkemizdeki en başarılı örneği temsil etmektedir. Çünkü biz bilimin özgürce kendi yolunda ilerlemesini istiyoruz. Bizim dergi çıkarmamıza birçok çevre karşı çıktı. Zaten Türk kendi bir şey yapmıyorsa başkasının da yapmasına ne yapar yapar mani olur. Bazı hocalar "kağıda yazık, kim okuyacak, kim yazacak, ne yazacak" gibi eleştirilerin yanı sıra, "zaten 2-3 sayı sonra çıkaramazsınız" dediler. Diğer bazı hocalar da, "zaten bu dergileri kullanırlar, işleri bitince de kendileri kapatırlar" diyerek gezen genç hocalar da yöneticilerle dedikodu yaparak bizim Tıp Fakültesi Dergisini sabote etmeye çalıştığımızı dile getiriyorlardı. Onla-

ra göre bilimsel dergileri tıp fakültelerinin yaynlaması gerekiyormuş. Devletin yaptığı işleri derneklerin yapmasının sakıncalı olduğu gibi ipe sapa gelmez fikirlerini yaymaya çalışan akademisyenler de vardı. Farklı bir açıdan “kağıt” meselesi haklı çıktı, çünkü zaman zaman derginin basımı için kağıt parası bulmakta çok sıkıntılı çektik. Bir defasında kağıt almak için kendi aramızda para topladık. Yolculuğun 1990 yılında başladığını söylesek o zamanın koşullarının bu işlerin yapılması için ne kadar zor olduğunu sizler de kabul edersiniz.

Bazları der ki “ilk sayıyı çıkar, sonra arkası gelir”. Bu doğru değil, lafla dergi çıkarılabilceğine inananlar aldanyorlar. O yaklaşımla birkaç sayıdan sonra ölüm kaçınılmaz olur. İlk sayı, ilk heyecandır. En zor olan bu heyecanı “ilk gün, ilk sayı heyecanı” gibi devam ettirebilmektedir. Derginin yaşam süresini belirleyen en önemli faktör, derginin kaynağını temsil eden makaleleri gönderen bilim adamlarının araştırma ve yazma gayretidir. Yani bilim insanların duruşudur.

Üniversitelerimiz ve toplumumuz bilgi toplumu olma yolunda kararlılık gösterirse ülkemizde bilimsel yayıncılık gelişme ortamı bulacaktır. Üniversitelerimiz ve eğitim kurumları ile karşılıklı etkileşime girebilmek için 21 yıldır tıp fakülteleri ve eğitim hastanelerinin kütüphaneleri yanı sıra hekimlerimize ücretsiz dergilerimizi gönderiyoruz. Bu ülkenin birliğini ve dirliğini sağlayan en önemli güç bilimsel güçtür. Bilimsel yazarlar da o ülkenin hem temel taşıdır, hem de harcidir. Akademik ortamda iki tip hoca vardır; biri ihtiyaç olduğu zaman, bir yere gelmek için araştırır, yazar, diğeri ise araştırmayı akademik yaşamın olmazsa olmazı olarak algılar, bu nedenle de üretken olur. Birinci örnek dergiyi kullanır, ikinci örnek ise dergiyi yaşıatır. Bunun için bizim de kendini bilime adamış, araştırmayı yaşam tarzı olarak algılayan gençlere ihtiyacımız vardır.

Bazı hocalarımız da yerli yayınları hiç beğenmezler. Bu nedenle de makalelerini yurt dışına gönderirler. Bunlar ulusal bilimin ve bilim dilinin zenginleşmesine, güçlenmesine gerek olmadığına inanmışlardır. İnanmışsa değiştiremezsin, hatta öldürsün bile!. Anadilin anadil olması için, bilim de dahil olmak üzere, yaşamın tüm alanlarında gereksinimlere yanıt verebilmesi gereklidir. Unutmayalım ki bilim dilimizi gerçek bilim adamları geliştirecektir. Biz hala 50 yılda “Konak” ile “Konaklı”nın ne olduğunu öğretemedik. Dilimizi geliştirmek için diğer Türkçe konuşan toplulukların dil bilimcilerinden yararlanmamız gerekmektedir.

Ulusal dergilerin temel amacı o ülkede bilgi üreten araştırmacıların gereksinimine yanıt vermektedir. Araştırmacı ürettiği bilgiyi insanlarla paylaşmak ister. Resmi devlet dergileri, bu görevi başarılı şekilde yerine getiremedikleri için gündemden düşmüştür ve yayın hayatından çıkış gitmişlerdir. Günümüzde, bilim dergileri, devletin, siyasetin, dincilerin, özel sektörün etkisinde ve baskısında kalmadan özgürce, bağımsız şekilde yaşamını devam ettirebilmelidir. Biz gastroenterologlar 21 yıldır bu mücadeleyi veriyoruz.

Bu günlere Türk Gastroenteroloji Vakfı'nın desteği ile gelen dört dergi vardır. Bunlardan ilki Science Citation Index Expanded'te yer alan “The Turkish Journal of Gastroenterology”dir. Bu dergi bir mucizeyi gerçekleştirmiştir. Ulusal bir derginin uluslararası bir kimlik kazanması hepimizin hayaliydi. Bu hayal sizlerin sayesinde gerçekleşmiştir. Türk Gastroenteroloji Derneği'nin resmi yayın organı olan bu dergi tüm gastroenterologların gururudur, onu sonsuza dek yaşamak ta görevleridir. Diğer dergilerimiz Akademik Gastroenteroloji, Endoskop, Güncel Gastroenteroloji de yollarına azimle devam etmektedir.

Kısaca Endoskop Dergisini yaşama geçiren Prof. Dr. İsmail Dinç hocamızdan bahsetmek istiyorum. Hocamız 1929 yılında Afyon'da doğmuştur. İlk okulu İstanbul'da Fatih İlkokulu'nda, orta eğitimini Karagümük Ortaokulu'nda, liseyi Fatih Lisesi'nde bitirmiştir. Hocamız 1949'da İstanbul Tıp Fakültesi'ne girer ve 1954'te bitirir. 1954-1955 yıllarında Mardin Alay Baştabibi olarak vatani görevini yapar. 1956'da İstanbul Tıp Fakültesi'nde İç Hastalıkları asistanı olur. 1961'de uzman olur ve gastroenteroloji kliniğinde çalışmaya başlar. Hocamız 1968'de doçent, 1974'te profesör, 1978'te gastroenteroloji bilim dalı başkanı olur. 1966'da emekli olan hocamız 1998'te vefat etmiştir. Hocanın kurduğu Endoskop Derneği kapanınca Endoskop Dergisi yayınlanamamıştır. Bu dergi Türk Gastroenteroloji Vakfı tarafından yeniden yayın yaşamına döndürülmüştür. Böylece yeniden yeni bir heyecanla yoluna koyulmuştur. Böylece yılların emeği de boş gitmemiştir. Şimdi Türk Gastroenteroloji Vakfı'nın elinin altında bilim insanların hizmetine sunulabilecek 21 yıllık bir arşiv vardır. Bu hazırlının gelecekte bilim tarihçilerinin ve sosyologların dikkatini çekeceğine inanıyorum. Bu arşivin yaklaşık değeri 100 milyon \$ kadardır. Bu gün dört dergi de dijital ortamda olup, ücretsiz olarak ulaşılabilirler. Bu arşiv devletin hazinesinden gelen para ile değil, ülke sevdası ilearatılmıştır. Bu dergileri bu günlere taşımak çok önemli değildir. Önemli olan

onları sonsuza dek sürecek yarısta yaşatabilmektir. Bu arşiv değerlendirilirse ne olduğumuz, ne olmadığımız kolaylıkla anlaşılacaktır.

İlk göz ağrımız "The Turkish Journal of Gastroenterology" yilda bir-iki sayıdan zaman içinde dört sayı yayınlanmaya başladı. 1990'lı yıllar dergiyi baskıya hazırlamanın çok zor olduğu yıllarda. Bu dergiyi Türkçe yayınladığımız zaman bile yazı bulmakta çok sıkıntılı cektik. Çünkü bazıları derginin felsefesini beğenmediğinden, bazıları da Türkçe dergiye yazı verilir mi diye sırı çevirdiler. İlk yıllarda derginin yaşaması için can suyu veren arkadaşlara bayrak çekiyorum. Zaman içinde bu dergi Exerpta-Medica, Pub-Med, Science Citation Index Expanded'e girince dergiye gönderilen makale sayısı da süratle arttı. Dergi onlara değil, onlar dergiye muhtaç duruma geldi. Çünkü bu dergide yayın yapmanın yazarlara getirişi vardı. Science Citation Index'e dergi kabul edilince doçent olmak isteyenler için can kurtaran dergi konumuna geldi. Bu durum dergiye gönderilen makale sayısında inanılmaz bir artışa yol açtı. Bu nedenle derginin editörü ve yardımcıları derginin yılda 6 sayı çıkmasına kara vermişler. Her şeyin fazlası zararlıdır. Bu aşırı yazı yükünün dergiye zarar vermemesine de dikkat etmek gereklidir. İhtiyaç gideren dergilerin bilimsellikten sapacağı da unutulmamalıdır. Gelecekte insanların gereksinimi bitince makale üretiminin azalma olasılığı yüksektir. Bu nedenle dört sayıda kalıp, sayfa sayısını artırmak bana daha uygun gibi geliyor.

The Turkish Journal of Gastroenterology'yi İngilizce yayına maya başladığımız zaman millet aşırı milli duygularla bizi çok tenkit etti. Bizim hedefimiz bu dergiye uluslararası bir kimlik kazandırmaktı. Onun için biz, derginin dilini İngilizce yaptık ve hedefe ulaştık. Fakat zaman içinde anadilde bilimsel yayın yapmanın olmazsa olmaz olduğunu anladık, bunun için de Akademik Gastroenteroloji ve Endoskopî dergilerini İngilizce-Türkçe yayınıyoruz. Böylece anadilimizin bilim dili olmasına da katkıda bulunmuş oluyoruz.

Bilimsel bir derginin baskıya hazırlanmasının ve basılmasının ne denli güç bir iş olduğunu bilen bilir. Bu dergilerin gerçek kahramanlarını perde arkasından alıp sahneye çıkarmayı bir insanlık borcu bildim. Bir dergi yayinallyak masaya oturup -şöyle yapalım, böyle yapalım- diyerek gerçekleştirilen bir iş değildir. Tip dergi yayinallyğı inanılmaz derecede güçlükler içeren sürprizlerle dolu olumsuzlukları yaşatan bir iştir. Turkish Journal of Gastroenterology'nin zor yıllarını Turgay Arik,

Turgay ARIK

Dr. Selim Ejdar, Sibel Kaya, Ecz. Jülide Özler ve Glyniss Özcan (İngiltere Büyükelçiliğinde hemşire idi) ile geçirdik. Daha sonra yolculuğumuzda bize Ejder Korkmaz, Feride Ürer, Bektaş Çiracı ve Nazife Demirel yardımcı oldu. Bektaş ve Nazife halen çalışmaya devam etmektedir.

Nazife DEMİREL, Zekiye EYLENCEOĞLU,
Jülide Gülay ÖZLER, Bektaş ÇIRACI

Dergilerimizin İngilizce editörlüğünü Glyniss Özcan'dan sonra Corinne Can üstlenmiş ve büyük bir özveri ile bize halen destek olmaktadır. Corinne Can 1984'de Alabama (USA) Üniversitesinde "Bachelor of Science, Economics" eğitimi almıştır. 1997 yılına kadar bir çok görevde bulunmuştur. O tarihten sonra da İngilizce dergi editörlüğünü profesyonel olarak yapmaktadır.

Türk Gastroenteroloji Vakfı, Turkish Journal of Gastroenterology'ye uluslararası bir kimlik kazandırmak için, internetin yalnız l'sinin olduğu dönemde, milyonlarca lira masraf ederek, özel internet alanı oluşturarak Turkish Journal of Gastroenterology'yi dijital ortamda yayımlamaya başladı. Bu yatırım sayesinde bu dergiyi hedefe ulaşımak kolay oldu. Bugün dört

Corinne CAN

dergi de internet ortamındadır. İnternet yayincılığında bize Murat Akçay, Alper Dinçer, Yunus Emre Acar yardımcı oldular. Bilimsel dergi yayincılığında kilit görev dergi sekreterliğidir. Özlem Şahin, Sibel Kaya, Tuğba Coşkun, Zekiye Eylenceoğlu bu görevde bulunmuşlardır. Turkish Journal of Gastroenterology'nin sekreterliğini iki yıldır Türk Gastroenteroloji Derneği, kendisi yürütmektedir. Bu görevde Sinem Uçak, Elif Emiroğlu çalışmıştır. Yavuz Uçak ta yıllarca derginin dış işlerini özveri ile yerine getirmiştir.

Elif EMIROĞLU, Sinem UÇAK

Dergi baskıya hazırlanıncaya kadar geçen sürede arkadaşlar her türlü baskıya dayanarak bazen sabahlara kadar uyumadan çalışarak görevlerini yapmışlardır. Parola "Güneş mutlaka zapt edilecek." idi.

Dergi yayincılığındaki en önemli görev "baskiya geçilebilir" imzasını atmaktır. Bu görevi 12 yıldır redaktör ve yayın sorumlusu olarak Ecz. Jülide Özler yürütmektedir. Bu işi büyük bir gayret göstererek öğrenmiştir. Üstelik uzun zaman alan bu işleri geceleri ve hafta sonunda yapmıştır. Bu nedenle dergilerimizdeki emeği her türlü övgüye değer. Çünkü diğer işlerinin yanı sıra redaktörlüğü gönüllü olarak özveri ile yapmıştır.

Bir tıp dergisinin uluslararası ortamda beğenin kazanabilmesi ve saygın indekslerde yer alabilmesinde en önemli katkı İngilizce editörünündür. Bunu bildiğimiz için, hedefe kısa zamanda ulaşmak için, anadili İngilizce olan editörü aradık ve bulduk. Yola Glyniss Özcan ile çıktık. O İngiltere'ye dönünce Corinne Can ile devam etti. Glyniss Özcan bizim hedefimizi ve iyi niyetimizi çok iyi bildiğinden, yarı yolda kalmamamız için, Corinne'i o buldu. Bu nedenle kendisine şükranlarımızı sunuyoruz. Bizim heyecanımız paylaştıkları ve canı gönülden destekledikleri için her ikisine de teşekkürü bir borç biliriz.

Dergilerimizin basım işlerinde bize yıllardır hizmet veren Fersa Matbaacılık Ltd. Şti. çalışanlarına ve sahibi Sadık Balibe-yoğlu'na candan teşekkür ederiz.

Göründüğü gibi bir derginin elinize ulaşınca kadar geçen sürede, perde arkasında özveri ile gece gündüz çalışan insanların göz nuru, alın teri vardır. Bir derginin zamanında yayınlanması için piyanonun akordunu iyi yapmak gerekiyor, yoksa eser rezil olur. Bu işte başarıya götüren; sorumluluk duygusu ve işin önemini kavramaktır. Bu işten heyecan duyulmazsa bu iş asla olmaz. Daha önce bahsettiğim gibi dergi yayincılığının "yapalım edelim, çıksın" gibi ayak üstü lafla olacak bir iş olmadığını ortaya koymak ve perde arkasındaki kahramanları tanıtmak için bu yazıyı yazdım. Perdenin ön tarafında olup bu işe gönül veren hocalarımızı ve editörleri dergilerin künnesinde görmektesiniz. Editörlerin görev ve sorumluluklarının önemli olduğunu biliyoruz. Bu nedenle editörlük dünyadaki en saygın görevlerden biri kabul edilmektedir. Yapılan işten heyecan duyulmuyorsa o iş zarar veriliyor demektir.

Gelecek için hedeflerimiz; Akademik Gastroenteroloji ve Endoskopİ Dergilerimizin önumüzdeki birkaç yıl içinde PubMed'e girmesidir. 2015-2020 yılı için ise hedef SCI'ye girerek güneşe tahtını kurmasıdır. Hedefe ulaşmak için her türlü tedbir alınmış, gerekli çaba gösterilmektedir.

"Bir toplum okur, yazarına saygı duymazsa, o toplumda zaman içinde okur, yazar kimse kalmaz. Cumhuriyet, insanımıza okur yazarı sevdirmeyi başardığı için halkımız da evlatlarını okutmak için elinden geleni yapmıştır."